

Iz Kaméniškega okraja. (Učiteljsko zborovanje.) Tukajšnji okrajni šolski svet sklical je izvanredno učiteljsko zborovanje na 14. dan decembra pr. l., da se izvolita dva zastopnika izmed učiteljev v okrajni šolski svet. Omenjeni dan zbralo se je v ta namen v novem Kaméniškem šolskem poslopju 17 učiteljev in 5 učiteljic. Gospod nadzornik A. Žumer otvori zborovanje s primernim, jedratim slovenskim nagovorom in se predstavi učiteljstvu kot novi šolski nadzornik. Svojim namestnikom imenuje gospoda Mesnerja, nadučitelja v Komendu. Pisanje zapisnika prevzmeta zapisnikarja zadnjega zborovanja, ker njuna volitev ostane veljavna eno leto. Gospod nadzornik prosi gospode učitelje v svojem govoru, kateri mu je istinito iz srca prihajal, naj bodo proti njemu vsikdar popolnoma odkritosrčni; ničesar naj mu ne prikrivajo, kar zadeva šolo. On bode izvestno vsakemu, pri njem pomoči ali dobrega sveta iskajočemu, dobrovoljen podpornik in odkritosrčen svetovalec. Priporoča učiteljem složnost, kolegijalnost in zaupanje drug drugemu. Ako si učitelji drug drugemu zaupajo, olajšujejo si s tem tudi svoj težavni stan. Vsakdo naj bode ponosen na svoj stan, katerega pa s ponosom učitelj more zastopati le takrat, ako svoje dolžnosti natančno, vestno izpolnjuje. Kdor v svojem poslu nij vesten, naj se učiteljem ne nazivlje. — Ker je gospod nadzornik še le prvokrat mej učiteljstvom tega okraja, omeni, da hoče od dnevnega reda nekoliko kreniti, ker bi se rad o nekaterih šolskih rečeh z učitelji posvetoval, ali pa sam povedal, kako naj se v raznih zadevah ravna v šoli. V prvo govorilo se je o šolskih zamudah; tu se je določilo, v katere rubrike mora v polmesečnih izkazih pisati šolski vodja in v katere krajni šolski svet. Gospod nadzornik želi, da se pod učne rede napišejo tudi one učne knjige, katere se v dotični šoli (razredu) rabijo. Uradni spisi naj bodo čedno pisani in v najlepšem redu. Za vpisovanje v tednik naj se rabi za slovenske učne predmete slovensčina, a za nemške nemščina. Učni jezik naj se v šoli vsikdar jako pravilno govori. Da bi se pouk zboljšal, nasvêtuje gospod nadzornik tudi hospitiranje, o katerem so pa učitelji imeli razne pomiselnke. Tudi bi bilo svetovati, pravi gospod predsednik, ako bi vsak učitelj pisanke najboljših učencev spravljaj in pri vsakoletnem zborovanju učiteljskem na razgled razstavil. Gledé ploščice ali tablice omeni, naj bi si vsi učitelji omislili kamenitih pa črtanih, ker elastične postanejo prekmalu nerabljive. Ker jim pa radi tega starši drugih kupiti nečejo ali ne morejo, nij se nadejati napredka v pisanji. Od drugega šolskega leta naprej naj se gleda na to, da se tam, kjer je mogoče, ploščica nadomesti s pisanko. — O ponavljajni šoli naj se ne misli, da je nekako peto kolo pri šolskem vozu; tudi tu se lahko mnogo stori, ako učitelj vestno izpolnjuje svojo nalogo. Starši onih otrok, kateri zanemarjajo ponavljajni pouk, naj se naznanijo šolski oblasti, da jih kaznuje. Ako šola nima potrebnih učil, naj šolski voditelji zglašajo to okr. šolskemu svetu, kateri jim bode v tej zadevi izvestno pomagal. — Za tem je sledila volitev v okrajni šolski svet, v katerega sta bila izvoljena g. Letnar z 19, a g. Čenčič s 13 glasovi. Oba novoizvoljena se zahvalita gospodom tovarišem za zaupanje, in obetata, da se bodeta za učiteljske interese vselej vredno potegovala. Po volitvi pa se gospod nadzornik spominja veleslavnega dne v mesecu juliju l. 1883., ko se bode praznovala šeststoletnica združenja Kranjske z avstrijskimi deželami, opozori gospode učitelje, da bi ta dan tudi šolska mladina obhajala prav slovesno, in zaključil zborovanje s trikratnim »živio-klicem« na presvetlega cesarja, kojemu navdušenemu, lojalnemu izjavo se pridružijo tudi učitelji, in zapojó cesarsko pesem. — Pri vkupnem obedu, katerega so se udeležili z gospodom nadzornikom in nekim drugim zaslužnim gostom vsi učitelji, videlo se je, da se obnašajo gospodje tovariši zaupljivo in kolegijalno drug proti drugemu. Raznim napitnicam in lepo ubranim domačim pesmam odgovarjalo je učiteljstvo z nehlinjeno navdušenostjo. Nadejajmo se, da vez odkritosrčnega prijateljstva postane z novim letom mej tukajšnjim učiteljstvom še tesneja! — Dragi tovariši, srečno novo leto!

—k.

Iz Ljubljane. (Poziv slovenskim pisateljem.) Dne 27. decembra 1882. leta bode minulo šest sto let, odkar je prišla vojvodina Kranjska pod preslavno dinastijo Habsburško in dne 11. julija 1883. leta bode Kranjska v navzočnosti svojega preljubljenega vladarja, Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Frana Josipa I. dostojno praznovala šeststoletni spomin tega preimenitnega in za ves narod slovenski prepomenljivega zgodovinskega dejanja.

»Matica Slovenska« je ukrenila o tej slavnostni priliki dati na svetlo »Spominek o šeststoletni zvezi vojvodine Kranjske z dinastijo Habsburško« ter to knjigo bodoče leto pokloniti Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju Franu Josipu I. o Njegovem bivanju v stolici slovenski Ljubljani in v vojvodini Kranjski.

Za tega delj podpisani prvosednik »Matice Slovenske« uljudno vabi vse pisatelje slovenske na delovanje o tem »Spomeniku«. Osobito dobro došle bodo »Matici« zgodovinske razprave, dostajajoče

se Habsburžanov in národa slovenskega, a dobro došli bodo »Matici« tudi poetiški in leposlovní proizvodi, bodi si v dramatiški, bodi si v pripovedni ali liríski obliki, samo da so s slavnostno priliko v kakeršni koli si bodi zvezi.

Vsi taki doneski naj se blagovoljno pošljajo prvosedstvu »Matico Slovenske« vsaj do 1. aprila 1888. leta.

Pesniki in pisatelji slovenski! Združite se, in pomagajte prvemu literarnemu zavodu našemu spodobno praznovati zgodovinsko imenitno národno in dinastično slavnost ter o tej prilíki dostojno poslaviti presvetlega Vladarja našega!

V Ljubljani 19. novembra 1882.

Peter Grasselli,
prvomestnik »Matici Slovenski«.

— V društvenej sobi »Slov. učiteljskega društva« so častitim udom na razpolaganje naslednji šolski časopisi:

a) Slovenski: »Učiteljski Tovariš«, »Popotnik« in »Sola«. b) Hrvatski: »Hrvatski učitelj« in »Napredak«. c) Češki: »Češka Sola« in »Posel z budče«. d) Srbski: »Školski List«, »Rodoljub«, »Golub« in »Prosvetni Glasnik«. e) Nemski: »Laibacher Schulzeitung«, »Der österr. Schulbote«, »Spezielle Methodik«. f) Nadalje so še: »Vrtec«, »Zvon«, »Slov. Prijatelj«, »Zgodnja Danica«, »Mir«, »Slov. Gospodar«, »Ljudski glas«, »Novice«, »Edinost« in »Soča«.

Gospodje udje! tu imamo dovolj duševne hrane. Zbirajmo se tedaj v društvenej sobi, in prebirajmo pridno in pazljivo! Društvena soba naj nam pa ne bude samo shajališče, ampak tudi učilnica, kjer se naj vsak kaj učí!

Vnanji gospodje učitelji, ki pridete v Ljubljano, a večkrat ne veste, kje bi dobili družčine, — pridite v društveno sobo; tu dobite domačo družčino in časopisov na izbero!

— „Jezičnik“. Novice pa Dr. Janez Bleiweis, Spisal J. Marn. XX. leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Rudolf Milic. 1882. 8° 74. Tega po »Učit. Tov.« priobčenega opisa je nekaj malo zvezkov s podobo dr. J. Bleiweisovo, s predgovorom in z razgledom posebej na prodaj v katoliški bukvarni à 70 kr., s križem-zavitkom po pošti 75 kr. V njem se kaže ranjki Bleiweis od l. 1843. do 1881. po »Novicah« največ z lastnimi besedami, kako je postal národu slovenskemu oče in drugi Vodnik, in vsak, kder zvesto prebira poročilo od leta do leta, vsklikne naposled: Bog daj národu našemu skoraj spet takega voditelja, takega očeta!

Raznoterosti.

— **Človekoljubna osnova.** Predsedniku francoske republike Grevyu predložena je vrlo važna osnova. Ta osnova dela na to, da se v Parizu za delavske otroke ustanovi 20 hiš (v vsakem mestnem oddelku po jedna). V vsako tako hišo se ima vzprejeti po 500 dečkov in po 500 deldic. Troške ustanovljuje osnova na 60 centimov na dan za vsacega otroka (računajoč tu sim hrano in trošek za pouk). Kadar koli kateri otrok izstopi iz te šole, dalo bi se mu 2500 frankov. Ta gotovo človekoljubna osnova se bođe bajè kmalu izvedla.

— **Posnemanja vredno.** V okrožji Kraljedvorskim na Češkem nabirajo gospé doneske za »Školsko Matico«, in je užé lepa svota nabrana. Češki listi priporočajo ta lepi vzgled ondotnih gospá tudi drugim okrogom in mestom. Nam Slovencem bi bilo kaj takega najbolj potrebno, pa zatorej tudi mi priporočamo, da bi tudi pri nas nežni spol pripomogal za národno prosveto, ker ravno v tej zadevi gospé in gospodičine mnogo uspešnejše lahko delujejo nego li moški. Kje so pa naše učiteljice! Hej, na noge!

Ljudske šole v Petrogradu. Zdaj imajo v Petrogradu na Ruskem 105 mestnih ljudskih šol, 67 za moško in 38 za žensko mladino. Otrók hodi 4866 v te šole, potem pripade na vsako šolo po 45 otrók. — Na teh šolah poučuje 25 učiteljev in 80 učiteljic (!). Razven tega imajo v Petrogradu 7 nedeljskih šol za dečke in 1 za dekleta. Troški iznašajo 213·234 rubljev. In k vsemu tem pravijo Nemci, da so Rusi barbari!

— „Popotnik“, list za šolo in dom, se z novim letom, kakor je bilo užé omenjeno, preseli iz Celja v Maribor, od koder bođe zopet dvakrat na mesec (10. in 25.) izhajal. Od 10. dec. t. l. naprej naj se vsi rokopisi, dopisi i. dr. za „Popotnika“ pošljajo novemu uredniku gosp. Mihú Nerat-u, nadučitelju in bivšemu c. kr. okr. šolskemu nadzorníku v Mariboru.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: Gospod Teod. Josin na II. učiteljsko službo v Postojini; g. Jos. Gregorin na Črnučah; g. Henrik Podkrajšek na II. učit. službo v Borovnici in gospodičina Joh. Tominec na IV. učit. službo na Vrhniki. Gospod Andrej Jekovec, učitelj v Ljubnem, je za trdno postavljen v Kamnogorico. Gospodičina Alf. Šusterčič, učiteljica v Trnovem, gre za odgojiteljico na Reko; na njeno mesto pride gospd. Podkrajšek, učiteljica v Vipavi. Gospd. Pavla Krušič, izprašana kandidatinja, gre za poduč. v Mižico na Koroško. Gosp. Maks Tomič, izprašan kandidat, je šel na nemško zasebno šolo v Majerle.

Na Štajerskem. Gospod J. Wermuth (iz Maribora), učitelj na nemski privatni šoli v Sevnici; g. Jak. Valenko, upokojeni učitelj Hajdinski, umrl je dne 18. dec. 1882. l. N. v m. p. l

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na novoustanovljeni dvorazrednici v Kranjski gori, II. učit. služba s 400 gold. letne plače, do 25. t. m. pri okrajnem šolskem svétu v Radovljici.

Na Štajerskem. Nadučiteljska služba na dvorazrednici v Radegundi (okr. Weiz), III. pl. r. in stan., do 20. jan. 1883. l. — Učiteljska služba na enorazr. v Št. Janžu v Bistrici (okr. Judenburg), III. pl. r. in stan., do 15. jan. t. l. — Podučiteljska služba v Hallu (okr. Liezen), III. pl. r. in stan., do 15. jan. 1883. l.

VABILO

na naročbo „Učiteljskega Tovariša“ za leto 1883.

Oziraje se na vabilo v poslednjem listu dvaindvajsetega tečaja ponavljamo to še danes, ter „Učiteljskega Tovariša“ živo priporočamo vsem domoljubnim učiteljem, učiteljskim in šolskim prijateljem in sploh vsem vrlim rodoljubom. Obetamo, da bode naš stari šolski list ostal tudi stari domoljub, ter prinašal polne predale raznovrstnega blaga za šolo in dom, kakor kažejo že njegovi pretečeni letniki v dobrih in hudih časih. Stvar — „omika našega milega národa“ — se ne stara, tedaj tudi mi ostanemo zvesti svojemu načelu, da bodemo po vsi svoji moči delali na korist in slavo našemu domačemu šolstvu. Zatorej, slovenski učitelji in rodoljubi, pomagajte nam; borimo se za omiko in pravi napredek!

Prvi list pošiljamo še vsem dozdanjim g. g. naročnikom in tudi nekaterim drugim šolam in šolskim možem na ogled. Prosimo, naročujte ga obilo!

„Tovariš“ stane vse leto 3 gold.,
pol leta 1 gold. 50 kr.

Naročnino vzprejema Milic-eva tiskarna, dopise pa uredništvo.

Uredništvo in Založništvo.

 Današnjemu listu pridejan je cenik knjig ravnatelja g. Ivana Lapajnetja v Krškem.

Odgovorni urednik **Andrej Praprotnik.**

Tiskar in založnik **J. R. Millo.**

UČITELJSKI
TOVARIS.

List za šolo in dom.

Triindvajseto leto.

1883.

Odgovorni urednik:

Andrej Praprotnik,

nadučitelj in voditelj I. mestni 5razredni deški ljudski šoli, ud c. k. deželnega šolskega sveta, ud c. k. preizkušensjske komisije za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani, in ki ima tudi zlati križ s krono za zasluge.

V Ljubljani.

Natisnil in založil Rudolf Milic.

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Triindvajseto leto.

1883.

Odgovorni urednik:

Andrej Praprotnik,

nadučitelj in voditelj I. mestni 5razredni deški ljudski šoli, ud c. k. deželnega šolskega sveta, ud c. k. preizkušenske komisije za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani, in ki ima tudi zlati križ s krono za zasluge.

V Ljubljani.

Natisnil in založil Rudolf Milic.

KAZALO.

I. Vzgoja in pouk.

- Kmeti starši, vzgojajte prav svoje otroke — na str. 3., 20.
Učne slike iz zgodovine — na str. 5., 56., 89., 140., 198., 375.
Evropa in nje ljudstva — na str. 6.
Naloga in delovanje ljudskega učitelja, da si pridobi ljubezen in spoštovanje národa — na str. 17., 33.
Iz merstva za življenje — na str. 22., 37.
Materin jezik v ljudski šoli — na str. 49., 66.
Lepopisje — na str. 52., 309., 327., 340.
Ženska vzgoja — na str. 97., 113., 129., 145., 163., 182., 193., 213., 230., 241., 308., 339., 353., 371.
Jezik — na str. 85., 99., 115., 131., 147.
Vzgojevalne iskricice — na str. 144.
Rajavi hrošč — na str. 249.
Kako naj se goji pravo domoljubje — na str. 273.
Čas — na str. 298.
Pouk za življenje — na str. 325.
Kratkovidnost v ljudski šoli — na str. 337.
Pouk v petji — na str. 370.

II. Šolske postave in ukazi.

- Ukaz ministra za bogočastje in uk s 3. jan. 1883. l. št. 13456 ex 1882., vsem šolskim oblastnjim o nadzorovanji in porabi knjižnic za učence na ljudskih in meščanskih šolah — na str. 17.
Poročilo komisije o šolski noveli — na str. 73.
Govor grofa Belcredi-ja o šolski noveli — na str. 81., 101., 117., 133., 149.
Postava od 2. maja 1883. l., s katero se nekatera določila postave od 14. maja 1869. l. izpreminjajo — na str. 177.
Ukaz ministerstva za uk in bogočastje z 8. jun. 1883. l., da se izpelje postava z 2. maja 1883. l. — na str. 211., 225.
Poučilo šolskim oblastim in šolskemu nadzorstvu — na str. 229., 241., 257.
Dobra stran šolske novele — na str. 289.

III. Književstvo in šolska učila.

- Jeziknik. Novice pa dr. Janez Bleiweis. Spisal J. Marn — na str. 15., 160.
Geometrija za nižje gimnazije. Poslov. J. Celestina — na str. 29., 59.
Slovenska mati. Spisal dr. Kočevar — na str. 29.
Národna biblioteka. Priredil R. Perušek — na str. 29., 75., 109., 142., 188.
Domoznanstvo poknežene grofije Goriške in Gradišćanske — na str. 29.
Pedagogija. Sest. Štjepan Basariček — na str. 30.
Savka i Stanko. Napisal Dav. Trstenjak — na str. 30.
Priповedke za mladež. Nakladom hrv. ped.-književnoga zbora u Zagrebu — na str. 30.
Milan Dragojevič. Priredio Mijat Stojanović — na str. 80.
Čestitarka. Napisal Jos. Ljud. Varjačić u Zagrebu na str. 80.
Vrtec. Časopis za slov. mladino — na str. 31., 383.
Wanderungen durch Krain. J. Sima — na str. 76.
Trst in okolica. Spisal Mat. Sila — na str. 59.
Izgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. Spisal A. Kržič — na str. 109.
Učitelj v Jabukoven. Spisal Jos. Klobučar — na str. 109.
Jour-fixe-marš. Vglasbil Vikt. Parma — na str. 109.
Pisanke in risanke. Izdal J. Lapajne — na str. 109.
Skladbe Vilharjeve — na str. 124.
Skladbe Avg. Arm. Lebana — na str. 59., 124., 383.
Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavil A. Praprotnik — na str. 141., 168.
Fizika za nižje razrede srednjih šol. Spisal A. Senekovič — na str. 142., 222.
Šolski vrt u selu. Izdal Dav. Trstenjak — na str. 142.
Mali katekizem. Spisal Sim. Zupan — na str. 158.
Cerkveni obredi. Sestavil Sim. Zupan — na str. 158.
Der praktische Obstzüchter — na str. 158.
Praktična metodika. Sestavil J. Lapajne — na str. 59.
Popotnik. List za šolo in dom — na str. 173.
Habsburški rod. Spisal Iv. Tomšič — na str. 176., 188.
Šolska mladina o šeststoletnici — na str. 188.
Kranjska z Avstrijo. Vglasbil A. Foerster — na str. 188.
Spisi Krištofa Šmida — na str. 221.
Ljudevita Tomšiča izbrane izverne pripovedi hrv. mladeži — na str. 221.
Dejanje Habsburžanov v Kranjskej. Spisal po nemški Avg. Dimitz, poslov. J. Cimperman — na str. 222.
Šolske postave — na str. 222.
Slovenska slovnica za prvence. Spisal A. Praprotnik — na str. 335.
Kratek návod za poučevanje v petji. Sestavil Gr. Jakelj — na str. 368.